

Pestprotocol obs De Pionier

1. Pesten

1.1 Wat is Pesten?

Pesten is een probleem dat het welzijn en de ontwikkeling van kinderen bedreigt. We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Over de redenen waarom mensen zich agressief gedragen bestaan allerlei theorieën.

Een klimaat waarin gepest wordt tast iedereen aan. Pesten is een groepsproces. Niet alleen de pester, maar ook de buitenstaanders spelen een belangrijke rol bij het pesten. In een klas waar gepest wordt kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er grip op te krijgen. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen interesse tonen in hun leerlingen en luisteren naar wat zij hun te vertellen hebben.

Voor leerkrachten betekent het dat ze groeps gesprekken houden, aandacht hebben voor de groeps sfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

1.2 Hoe wordt er gepest?

Met woorden: vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken gemene briefjes, mailtjes, sms-jes schrijven.

Lichamelijk: trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken, achtervolgen: opjagen en achternalopen, in de val laten lopen, klemzetten of rijden, opsluiten, doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes of bij groepsopdrachten.

Stelen en vernielen: afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, kliederen op boeken, banden lek prikken, fiets beschadigen, telefoon afpakken.

Afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

1.3 De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat

'ontmoet, ontdek, ontwikkel'

anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet of ze praten ABN in plaats van de streektaal.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten erger wordt
- Het probleem lijkt onoplosbaar
- Het idee hebbend dat je niet mag klikken

1.4 Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders)

- Niet meer naar school willen
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet buiten willen spelen
- Niet alleen een boodschap durven doen
- Negatief zelfbeeld
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven

1.5 De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig, want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieperliggende oorzaken hebben:

1. Een problematische thuissituatie
2. Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet)

'ontmoet, ontdek, ontwikkel'

3. Als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te halen.
 4. Het moeten spelen van een niet-passende rol.
 5. Missen van (voldoende) empathisch vermogen
 6. Een voortdurende strijd om de macht in de klas
 7. Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is.
- Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
8. Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
 9. Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

2. Wat wordt er op De Pionier gedaan om het pesten tegen te gaan.

2.1 Wat doen we preventief aan het pesten.

Op obs De Pionier worden een aantal dingen gedaan om het pesten te voorkomen. Zo werken wij op De Pionier met Kiva. In de eerste periode hebben we het vooral over het klassenmanagement. Het gaat vooral om hoe we ons gedragen in de klas. Welke leerlingen zitten er in je groep? Wat doe je als je binnenkomt, waar bewaar je je persoonlijke spullen, hoe gedraag je je tijdens de les en tijdens het zelfstandig werken. In deze periode werken we ook aan het vormen van een nieuwe groep volgens de fases van groepsvorming (Bruce W. Tuckman). Deze fases zijn de vormfase, de stormfase, de normfase, de presentatiefase en aan het einde van het schooljaar de afscheidsfase. Om deze fases goed te kunnen doorlopen en te komen tot een positieve groep worden in iedere groep de eerste weken twee keer per dag Energizers en activiteiten ingezet om de groep goed kennis met elkaar en de leerkracht te maken. In iedere groep wordt er verder aandacht besteed aan het opstellen van regels en afspraken voor in de klas. Deze regels en afspraken worden samen met de kinderen gemaakt en hangen zichtbaar in de klas. Ook de Kiva regels hangen zichtbaar in de school. Wekelijks staat er in iedere groep een Kivales op het programma. De Kivamethode bestaat uit 10 thema's. Er zijn 10 thema's voor de groepen 1 t/m 4 en 10 thema's voor de groepen 5 /m 8.

De thema's voor de onderbouw zijn:

1. Wie zijn wij?
2. Gevoelens
3. Wat is een fijne groep?
4. Iedereen is uniek

Op OBS De Pionier krijgen kinderen de kans om 'te pionieren' met kennis, leerstrategieën, 21ste Century Skills, sociale vaardigheden & burgerschapsvorming, muziek en andere talenten, zodat zij goed voorbereid zijn op de toekomst. Het motto van de school 'ontmoet, ontdek en ontwikkel' is een kans voor de leerling en een opdracht voor de leerkracht.

'ontmoet, ontdek, ontwikkel'

5. Herken pesten
6. Pesten in de groep
7. Pesten en de groep
8. Een gepest kind heeft jouw hulp nodig
9. Wat kan ik doen als ik word gepest?
10. Kiva – we doen het samen

De thema's voor de bovenbouw zijn:

1. Iedereen verdient respect
2. In de groep
3. Wat is communicatie?
4. Herken pesten
5. Verborgene vormen van pesten
6. Gevolgen van pesten
7. Pesten en de groep
8. De groep verzet zich tegen pesten
9. Wat kan ik doen als ik word gepest
10. Kiva – we doen het samen!

De activiteiten, energizers en kiva activiteiten worden op De Pionier ingezet om pesten tegen te gaan. Uiteraard geldt voor al deze hulpmiddelen dat ze flexibel in te zetten zijn. Heeft de groep behoefte aan een ander onderwerp dan ben je als leerkracht vrij om het rooster aan te passen. Het is belangrijk dat er wordt ingespeeld op de behoeftes van de groep.

2.2 Hoe wordt er gehandeld na een melding van pesten?

Stap 1: Leerlingen proberen het probleem altijd eerst zelf op te lossen.

Stap 2: De leerling komt naar de leerkracht toe en doet melding van het pesten. De leerkracht heeft een gesprek met zowel de pester als de gepeste apart en maakt hier een korte samenvatting van voor in het actiejournaal.

Naar aanleiding van het pest incident wordt de pester gestraft. Denk aan; een of meerdere pauzes binnenblijven, nablijven, schriftelijke opdracht.

'ontmoet, ontdek, ontwikkel'

Stap 3: Het onderwerp pesten wordt tijdens een Kiva les behandeld in de klas. Wat is pesten? Waar kun je het aan herkennen? Wat kun je doen als je ziet dat iemand gepest wordt? Wat zijn de consequenties van het pesten.

Stap 4: Als het pesten niet stopt wordt de gedragspecialist ingeschakeld voor hulp en advies.

Stap 5: Er wordt een steungroep gevormd om de gepeste leerling heen, waarin de pester een belangrijke rol krijgt om het voor de gepeste leerling weer fijn te maken op school of in een andere situatie.

Stap 6: Ouders worden uitgenodigd voor een gesprek op school. Er wordt verteld wat er tot nu toe is gedaan en wat daar het effect van is. Vervolgstappen worden afgesproken.

Stap 7: Als het pesten blijft aanhouden wordt de zorg coördinator ingeschakeld om te kijken wat eventuele vervolgstappen zouden kunnen zijn. Denk bijvoorbeeld aan het inschakelen van externe hulp.

Stap 8: Ouders worden nogmaals op gesprek gevraagd

De steungroep wordt gevormd door 4 à 5 leerlingen uit de groep van de gepeste leerling. In deze groep zit een vriend/vriendin van de gepeste leerling. Tevens zit de pester in de steungroep, evenals 2 of 3 sterke leerlingen uit de groep. In de steungroep wordt besproken wat zij kunnen betekenen voor de gepeste leerling. In de steungroep wordt niet vermeld wie de pester is. Deze afspraken worden vastgelegd in een verslag. Na een week komt de steungroep weer bijeen en worden de gemaakte afspraken geëvalueerd. Tevens wordt er gekeken wat er beter kan. Met de gepeste leerling wordt gesproken over hoe zij/hij zich voelt na de bemiddeling van de steungroep.

Zijn er afspraken belangrijk voor de overige teamleden dan wordt dit gecommuniceerd met het team. De gemaakte afspraken worden regelmatig geëvalueerd om de voortgang te bekijken.

2.3. Contact met ouders

Verantwoordelijkheid ouders/school:

- De groepsleerkracht is het eerste aanspreekpunt voor ouders. De groepsleerkracht is op de hoogte van wat er gebeurt in de groep en kan als eerste reageren op het gedrag in de groep.
- Grotere en kleinere incidenten worden bijgehouden in het logboek en in het actiejournaal van de betreffende leerling. Indien nodig worden ouders op de hoogte gebracht.
- Ouders en school houden elkaar op de hoogte van alle relevante ontwikkelingen. Dit om misverstanden te voorkomen.
- Mocht het nodig zijn dan worden de ouders door de leerkracht uitgenodigd voor een gesprek om te kijken hoe het gaat.

Tips voor ouders van gepeste leerlingen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.

Op OBS De Pionier krijgen kinderen de kans om 'te pionieren' met kennis, leerstrategieën, 21ste Century Skills, sociale vaardigheden & burgerschapsvorming, muziek en andere talenten, zodat zij goed voorbereid zijn op de toekomst.

Het motto van de school 'ontmoet, ontdek en ontwikkel' is een kans voor de leerling en een opdracht voor de leerkracht.

'ontmoet, ontdek, ontwikkel'

- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pesters om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zogenaamde schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Tips voor ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek; elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van de school staat.

Tips voor alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Tips gesprek pester / gepeste.

De gepeste leerling:

- Erken het probleem.
- Luister naar de leerling en vraag door op onduidelijkheden. Hoe vaak word je gepest? Hoe lang word je al gepest? Door wie word je gepest? Weten je ouders dat je gepest wordt? Wat heb je zelf tot nu toe gedaan om het pesten te stoppen? Wat wil je dat er nu gebeurd? Wat kan juf/meester voor jou betekenen?
- Bespreek de rol van de gepeste. Wat deed hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Praten met de leerling over hoe er de volgende keer anders gereageerd kan worden.
- Zoeken naar een betere reactie in het vervolg.
- Denk ook aan 'lichaamshouding' en 'non-verbaal' gedrag.
- Sterke kanten van een leerling benoemen.
- Nagaan welke oplossing het beste zou kunnen werken voor de leerling.
- Regelmatig bespreken hoe het nu gaat.
- Als het pesten niet stopt ouders inschakelen.

'ontmoet, ontdek, ontwikkel'

- Let op dat de leerling niet in een uitzonderingspositie geplaatst wordt.

De pester:

- Praten met de pester; zoek naar de reden van het gedrag.
- Laten inzien wat het effect is van het pesten.
- Excuses aan laten bieden.
- Neem het probleem serieus.
- Uitspreken dat pesten verboden is in en om de school.
- Straffen als de leerling wel pest en belonen als het goed gaat.
- Bespreken wat er gebeurt als het gedrag niet stopt.
- Leerling leren hoe het anders zou kunnen reageren.
- Als het pesten niet stopt ouders inschakelen.
- ⁱAls het pesten dan nog niet stopt externe hulp zoeken.

ⁱ Pestprotocol De Pionier